

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-їй год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧЯ СПІЛКА.

Наша зрілість.

Нарешті наш народ дозрів.

Крізь нечувані тортури, крізь безпереривну боротьбу з грабіжником, як в часі татарських набігів на Україну, крізь душевні муки переходити наш многострадальний народ нечаке крізь вогнену пробу переходить залишо, щоб перемінитися у тверду сталь. І він перемінився у сталь; його не зігне вже ніяка сила. Або перемога, або смерть! По нашій душі не буде більше топтати брутальні лядська стопа! З нас не буде випивати крові голодна лядська Галич! Нашим потом не будуть пастися лядські дармоїди! Ми дозріли до оцінки нашої національної гідності і нашої вартості; дозріли до зрозуміння, що не до віку бути рабами і попихачами нам писано. А тим самим ми дозріли до зорганізованої боротьби і до найбільших жертв, які ся боротьба потягає за собою. Нас можуть зломити, та ніяка сила не зігне нас ніколи!

Маємо за собою величчу історію геройської боротьби; маємо за собою кріаву історію, записану на холодних стінах лядських підземелів Галичини.

може спиняти його в поході до перемоги і нищить кожу свою дитину, що своєю душою не доросла до великого завдання. Як Греки невдалих дітей викидали на Тайгет, а Римляне скидали їх з Тарпейської скелі, так само наш народ робить лад з своїми невдалими дітьми, що своєю нікчемністю помагають лядському Гунові до нашого закріпощення. Не щадить він ні зникемнілої одиниці з села, ні інтелігента, хоч би він і мав заслуги з давніх літ (Сидір Твердохліб). Для раба, для одиниці, що не доросла до нового життя, для лядського прислужника між нами місця немає і не буде! Цого вимагає дисципліна народу, котрий надто покривдженій цілим світом і носить душу перетлілу в огні терпіння, та знає, що ратунок від загибелі лежить виключно в його руках, в його незломній волі, в його однодушності і рішучій постанові згинути, а не дати себе зігнути, щоб згинути повільною смертю раба. Болюча це жертва вбивати своїх власних братів, виродів, та загальна справа не знає виймків і зглядів.

»Де общее добро в упадку,
Забудь отря, забудь і матку,

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ шіврічно 5\$
Для Галичини 2.50 дол.
Для України 2.50 дол.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ucranianos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс.
від стиха. Більші по 200 рс. За всяки оголошення платиться з гори.

PRACIA

Prudentopolis —— Paraná

Ми Українці до свою
В нас є сила Козаків!

Не роздучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

туро на послів до лядського сойму.. Всі останки рабської вдачі, які виплекав ворог в нас на протязі століть свого брутального панування над нами, народ винищує немилосерно, переводить на собі самому болючу операцію — бо він дозрів до нового життя і рабським повітрем не в силі дальше дихати. І прийде час, що нас виставлятимуть як приклад і взорець героїзму, бо дійсно анальогії з нашою нинішньою боротьбою не найде ніде в історії.

І хоча ще недавно не мали ми в цілім світі приятелів, то сьогодня з нами симпатизує кождий культурний народ, газети цілого світа заступаються за нами, всі міжнародні трибунали беруть нас в оборону — лядські злочини зустрічаються з острим осудом всіх народів. І наша справа наближується скорою ходою до вирішення і без сумніву для нас користного.

Ми дали докази зрілости і цеї зрілости нам ніхто не в силі за-перечити.

Нехай же приклад рідного краю буде школою і для нас вигнанців з рідних піль. А рівночасно заохотою. Останніми часами на-

часами сусіди для себе, не любить мене.

Люблю таких людей, що мене не люблять. Вони своєю безсильністю лютістю спричиняють в мене травленнє бразилійського фіжону. І я їм вдячний за се.

Прошу подумати: ось я вернувся з далекої і довгої дороги до Прудентополя, до котрого якесь біда мене раз у раз заганяє. Мое травленнє — пожалься Боже! І тут тобі рецепт: нова глибокоумна критика моєї критики польської етики в польському письменстві. Рецепта таки знов від мого доброго сусіда (на камені такі родилися!) "ойчулька Поломского".

Ей богу! сам не знаю, як вам, ксенжульку, віддячитися. Мое травленнє після перечитання вашої фільозофії мов у нової народженого.

Щоб вам все таки не бути зобовязаним, позвольте побалакати з вами по дружньому.

Отченьку! я не знаю, хто вам дав патент на критика, котрий ви одним махом пера відказуєте мені.

Я, на свою лиху голову, з польською літературою (не тільки з польською) таки добре знайомий і мав щастя навіть навчати цеї ції у найвищих клясах гімназії. Та звідки ви нове значення наброси-

рю геронькот з бортвою, за собою кріваву історію, записану на холодних стінах лядських підземель Берестя, Вадовиць, Ломбя, Пикулич, Бригідок і десяток других новітніх Шлісельбергів і Чільонів, які своєю гидотою вкриють вічною ганьбою лядську душу. Та останнє напружене волі нашого народу в боротьбі з лядськими Гунами переходить усе, що знає історія людства. Це вже не тільки боротьба з ворогом, це боротьба з своєю рабською душою, яка мусить очиститися і викинути з себе усе, що може спиняти націю в побіднім поході до ясної будуччини.

Сьогодня наш народ жертвує усім: майном і життєм найкращих своїх синів і не знає пошади ні для ворога, ні для себе самого. Він викидає з себе усе, що

»Де обще добро в упадку, забудь отця, забуть і матку«. Писав ще батько нашого відродження, І. Котляревський. І ми аж сьогодня значінне його слів зрозуміли.

З димом пожеж ідуть міліарди нашого ворога, котрій цілі віки точив нашу кров і топтав по нашій душі; летять у повітрі магазини, і залізничні мости; провалюються поїзди; один по одному щезають зі світа лядські жандарми і урядники. Та враз з тим караюча рука народу досягає і війтів-хрунів, які носять в серці нашу кров, наших студентів, що записувалися на лядський університет і захитали одноцільний боєвий фронт, і Гуцулів що їздили з чолобитнею до Варшави, і тих, що згодилися прийmitи кандида-

тів з рідних піль. А рівночасно заохотою. Останніми часами наші європейські газети зачали з вдоволенiem і похвалами писати про наше пробуджене в Бразилії, про «Український Союз» і про перші наші кроки. Глядім, щоб ми не завели сподівань рідного краю і не станули на першому стадії нашої нової дороги, — а то наберемося сорому перед своїми і перед чужими. Даймо доказ, що ми дозріваємо!

ІІ. Карманський.

Щаслива дорога!

(Мому симпатичному сусідові о. Поломському).

О. „Поломські“, з котрим я не маю приємності знатися, хоча ми

ци у найвищих клясах гімназій. Та звідки ви цого знання набрались, це для мене загадка. Мабудь у Krakowі так вас навчили, що ви навіть не знаєте про існування поета Красінського, про котрого я згадую, і помішали його з повістю Крашевським, котрий, як давно похована у гробі забуття мірнота, мене зовсім не обходить.

Та й невинен я, що ви не чули нічого про таких гарних письменників польських, як Жеромскі Реймент (Хлопи), Вистянскі (Весілля), Словакі (мій тестамент, Беньовські), Ст. Віткевич, Б. Прус (Лялька), котрі я-Українець-раджу вам читати і раджу читати кожному Полякови котрий бажає добра свому народові. Раджу читати замість ідейних каліцтв всяких Міцкевичів з апoteозованнем шляхоцької бути

Сагайдачний

(Історична повість.) 7

Небаба показав на якусь пляму. Писар притулів долоню ребром до чола.

— Бачу, бачу. То або Татари рибалки їдуть або що інше.

— Та то, дядьку, маленький човен татарський відозвався Олексій Попович.

У Сагайдачного, котрий стояв тут же недалеко і також дивився на ту чорну пляму, очі блиснули якоюсь гадою. Він задумався, мов не знаючи про що ріпрати ся, але потім нараз випростував ся і голосно сказав:

— А ну-те, хлопці, за весла!

Всі дивувалися, не розуміючи по що, але гребці уже кинулися до весел. На всіх човнах стрепенулося товариство.

— Панови отамани! — ясно проговорив Сагайдачний. — Стійте тут та чекайте на мене.

— Добре! добре, батьку! — відповідали з усіх чайок.

— Гайда хлопці! — звелів Сагайдачний своїм гребцям. — Доженіть оту муку, показав він на далекий татарський човник,

Чайки понеслися птицею.

От уже добре видко татарський каїк. Він певно їде до Кафи. Лініво поблискують на сонці два весла і хитається разом з ними людська постать. На каїку побачили чайку, але певне гадали, що се пливє також до Кафи турецька кочерма, фелука або інша морська лодка.

Але от чайка вже зовсім близько.

І лиш тоді, як уже чайка була бік-відік з каїком, татарин закричав з переляку, кидаючи весла.

— Алла, Алла!... Козак, козак!...

З dna каїка скочило ще двох Татарів: вони певно спали.

— Алла!... Алла акбар! — кричали вони, але чайка уже зчепилася з каїком; жилаї руки Карпа тягли до себе одного Татарина.

— Не кричіть! Не вийте, гаспідові пущики! — говорив він.

Здоровенний Хома скочив на каїк, схопив двох других Татар і підняв їх нести.

— Та не вертіться, а то потонете — казав він до них.

Перелякані Татари поглядали всі боки, наймолодший з них падав на коліна й говорив молитву, часто поминаючи ім'я Аллаха. Старші Татари теж щепотіли щось — певно прощаючися зі своїм житєм.

В каїку знайшли козаки коші з сірками, вишнями та морквою: се Татари

везли в Кафу на ринок, а замість того попали в руки страшних гостей.

Сагайдачний, Небаба та Олексій Попович завогорили з Татарами на їхній мові: питали хто тепер править Кафою, хто в ній губернатор, кілько в кріпості турецького й татарського війська, чи є у пристані цареградські галери й скілько їх. Але Татари мало що знали і тільки все повтаряли „Алла“ та „Алла акбар“.

Сагайдачний звелів привязати каїк до чайки й іхати назад Козаки дуже зраділи огіркам та черешням і вже кинулися до каїка, але Сагайдачний не звелів нічого займати.

— Я сам повезу се добро на ринок у Кафу — сказав він і, звертаючися до козаків, що стояли коло Татарів, додав: Ану роздягіть їх дітоньки, щоб було нам у що вбрести, коли закортіло торгувати.

Козаки кинулися роздягати Татарів. Ті вже думали, що прийшла їх остатня година, що їх зараз в море кинуть або голови їм повідрубують — і завзято боролися, але що вони могли вдіяти проти козаків.

— Накиньте рідно на татарське тіло — приказав Сагайдачний.

Сагайдачний і Попович зеребралися в татарську одіж.

— От Татари так Татари — хвалив Хома.

Такі Татари, що сам Хома перелякається, побачивши їх у себе на печі — додавав Карпо.

— Еге! Перелякався я лисого біса — відгризався Хома.

Цілком уже вбралися по татарському та сковавши під татарську шапку сиву свою чуприну, Сагайдачний голосно сказав до всіх:

— Панови отамани і все славне військо запорожське! Як би я завтра рано до вас не вернувся, то вибирайте собі нового батька і самі добувайте Кафу.

Через кілька хвилин татарський каїк під рівними ударами весел швидко плив морем. Козаки довго дивилися на сей невеличкий човник, поки він не шезцілком в тумановій далечині.

Каїк наблизався до Кафи. Все ясніше й ясніше вирисовуються на блакитнім небі гострі башти кріпості, а нижче йдуть, вючіся змією, зубчасті мури з зелінними гаками в них: на сих гаках вішали за ребра християн — довго їх кости об'єжні хробаками та птицями, висіли на стінах, хитаючися від вітру.

А зза стін заглядали церкви могоメンські, тонкі вежі з вузенькими віконцями внизу, хати із плоскими дахами, оплетені зеленою. Все те для Українця справді було дивом, але чомусь ніло сер-

і зради, Красінських і блягерів Сенкевичів-котрим я, коли ходить о технічний біс їх писань, не відбираю їх слави. Та тим гірше: отруя міститься звичайно в найкращих квітах; а таксамо моральну отрую подають в гарній чарці. Сій моральний отруї завдячуєте це, що сьогодня ви посміховище і предмет погорди всого світа. Кпите собі з Українських письменників, виписуючи десь з передпотопної книжки самі імена і то звичайно давно забутих. Можу вас потішити призnanням, що як розходиться о артистичну вартість, то українська література, скована польськими і московськими кайданами, не розвинулася до висот польської; та впевняю вас, рівночасно, що вона і сотної частини не має цеї, що польська моральної гнилі, на яку винатякаєте, кажучи, що коли культура впадена не підготований ґрунт то вона вироджується в хопту. В

цему ви справді не помилилися: такої хопти, як зродила французька культура на ґрунті польськім у виді Пишбишевщини, у нас дякувати Богу не має. Тай не має таких нісенітниць, як міцкевичові квіти: „гейже на врага-з Богем, або пшецівко Бога“, або: „Ти (Боже) естесь для свята не Богем, а — шарем!“

В нашім писменстві, дякувати Богу, ще сьогодня перший плян вибивається моральний прінціп і навіть цей „поет-різун“ (як вам хтось наплів), Шевченко виховує в й народ такими ідеями, як напр.: „І день іде ініч іде — і голову схопивши в руки — дивується, чому не йде — Апостол правди і науки“. Або: „за кого-ж Ти розпинався, Христе Сине Божий?“ Або: „Обніміте-ж, мої братя, найменшого брата.“ Або: „Встане правда, встане воля — і Тоді одному — Поклоняться всі язики — Во віки і віки“. Або врешті такими ідеями: „Щоб усі Славяні стали добрими братами;“ або: „подай „Ляше, руку козакові“ Гай-гай! Який буде

освіжити — хочби ними були на- віть Словакі. Нам яке діло до цого, як хтось налогово полюбив багнюку і на сухе ногою за ніяку ціну не хоче ступати? Щаслива вам дорога в калюжу — і вам, ко- ханий сусідо, і вашому цілому на- родови!

ІІ. Карманський.

У Сх. Галичині.

Нарід при роботі.

Послідні 3 числа „Укр. Прапор“ (за 3 тижні часу) приносять вісти про 65 випадків палення польських фільварків, замахів на польських катів, або українських хрунів і замахів динамітових на за- лізничні поїзди і шляхи. Не дармують... Між іншими впали жертвою помсти народу за зраду селянин М. Прокопів, Юрко Петрічук та ще один член гуцульської делегації до Пілсудського, а врешті редактор „Рідного Краю“ і кандидат на посла до польського сойму С. Твердохліб. Всі вони наложили головою за службу лядським панам.

Поляки затрівожені. В їхніх газетах повно новинок під заголовками: „Криви сєв“, „з димом по- жаруф“, і т. п. Krakівська „Нова Реформа“ (30. вересня) констатує, що польській поліції не вдалося досі викрити організації, яка веде цей спосіб боротьбу з Польщею, і заповідає, що „можуть ще тисячі стирт зі збіжем піти з димом, і це, що можемо вивезти за границю, пропаде безповоротно для краю“.

Характеристичне, що польська марка полетіла стрімголов у долину. Та почціви „Люд“ далі буде торочити, що народ з польської опіки вдоволений.

Наш урядовий орган про нашу працю в Бразилії.

„Укр. Прапор“ (з 7. жовтня) при-

газети називають кількох кандидатів на послів до варшавського сойму з Волиня і Холмщини, охрещуючи їх Українцями. Про таких Українців ми ніколи нечували; на всякий випадок волинська земля таки своїх Юдів нашла. В Галичині вони не оглядали божого сонця.

—»—

Тигр у Східній Галичині. Різун Галер знова завитав до Сх. Галичини. Назначено його на диктатора, щоб різвав винних і невинних Українців, котрі не думають так, як Поляки. Суд може відбувати сам з неограниченою властю. Правдоподібно і він, хоть диктатор, мусить ховатись, щоб не постигла доля як інших ворогів народу українського. А на се не треба довго чекати!

—»—

Арештують священиків. Дня 10. ц. м. явилася жандармерія в домі о. Володимира Федусевича, пароха в Миколаєві над Дністром і перевела докладний трус в мешканню та господарських будинках. По безспільному шуканню жандарми увязнили пароха, веліли збиратися в дорогу й вивезли його до Стрия. Від сеї хвилі за арештованим і слід загинув. Як причину арештовання о. Федусевича подають се, що останню неділю під час проповіді мав він накликувати своїх парохіян до бойкоту виборів у польський сойм.

—»—

Шовинь ревізій. В Камінеччині відівідувалися недавно ревізії у студентів: В Сільци Беньковім: 30. IX. у Михайла Войтовича, який є австрійським підданим і на короткий час приїхав з Відня, Шукали за зброєю і брошурами; у Сайкевича І. шукали за „Нашим Шляхом“; у студ. Василишина Гр. за оружем і паперами. Старалися вмовити в нього, що належить до тайної організації в Камінці.

Свідком суперечки був оден міністерський урядовець. Він спитав п. Сейда: „Говорячи про злодіїв і бандитів, не маєте певно на думці цілої Польщі?“

П. Сейда: „Навпаки, говорю про цілу Польщу, всі тут злодії і бандити“.

Спроваджено поліцая, який зачав списувати протокол.

П. Сейда показав легітимацію і представився: „Я віцепрезидент Найвищого суду“.

Недавно п. Сейда входив в склад польського правительства як міністер б. пруської дільниці.

І так далі. Ще цікавіші характеристики сучасних польських керманічів і батьків народу подають польські передвиборчі відозви. В одній з них читаємо: „ославлений обманець і шуя (в нашій „некультурній“ мові нема відповідного вислову на відданнє цего шляхоцького слова в польській мові, якою Матір Божа з Ісусом розмовляла — Ред.) п. Бриль, або п. Каньовські, який є налоговим картярем, який валяється по шинках у Камінці та хоче бути сенатором в Польщі і хабарями покрити проганий у карти дефіцит“. Або: „Польська людова партія з Віцентим Вітосом на чолі та з Брилями, Керніками і іншими Бардлями постановила почаувати річнополіту новою серією шумовин і політичних обманців“. І т. д.

—»—

Що думає Француз про Польщу? «Revue Internationale» пише під д. 15 вересня в довшій статті про Польщу між іншим: „Минула польська політична кріза — се один з симптомів хронічної крізи польської державності, якої основою є відсутність у Польщі всякого змислу для реальної дійсності“. „Полишуваннє Сх. Галичини під польським володінням грозить поважно справі мира і збільшує хаос на європейськім сході“.

ки". Або врешті такими ідеями:

Щоб усі Славяне стали добрими братами; або: "подай Ляше, руку козакові." Гай-гай! Який би то рай завівся на світі, а враз з тим на Україні і у вашій Польщі, якби так ви, отченьку і ваша собраття перейнялася вище зацитованими ідеями! Та для вас автор сих висловів різун, а кровожадний Сенкевич, що впоює у ваші здегенеровані душі отрую, заслужив на пантеон, на Вавель. Що ж? Можете собі ваш Вавель заселити всячими "героями" в роді віроломних зрадників Галлєрів, Пілсудських, Корфантіх — нам яке діло до цего? Хиба там мало розбішаків коронованих спочиває? Хиба там не спочиває ідеольог зради і віроломності Міцькевич? Доповнююте галерію ваших "великих". І добре пильнуйте брам перед тими, що намагалися вашу струпішлу душу

в Бразилі.

"Укр. Пропор" (з 7. жовтня) приносить дві більші нотатки про нашу працю. В першій пишеться про нашу делегацію до міністра закорд. справ; у другій про організацію "Україн. Союза", при чому цитується нашу резолюцію, ухвалену на дорізонськім зізді.

— «»

Чи не заведуть ще раз? Пишуть, що на найблищому засіданні ради амбасадорів, яка мала зібратися в половині листопада, буде вирішуватися справа Сх. Галичини. Побачимо... В кождім випадку східно-галицької пожежі зачинають печі і повільних аліятів на заході Європи і довго вже не вдається їм зволікати з питанням життя і смерті нашого народу.

— «»

А все таки найшлися 10.11! Польські

ци. мир і відомий пейським сході".

— «»

Нашлювали собі в лиці. Польська амбасада в Ріо раз у раз пускає у світ свідому брехню, що Польща дуже піклується Сх. Галичиною і видає великі суми на піднесенне зруйнованого господарства. Ми вже підносили нераз, що старання Польщі з її щедрими міліонами обімають виключно польське населення, або найновішую польську наволоч. Щоб підтримати наше твердження і вказати, як польська амбасада плює самій собі в очі, наводимо вирилок з звіту сойму варшавського з дня 24. вересня. (Диви: «Czas» — Krakiv, 25. вересня):

"З чотирнайцятьох резолюцій які сойм приймив одноголосно, треба вичислити як найважніші: Визивається уряд, щоб він як найскорше

де дивлючись на всю ту чужоземну красу.

А нило воно ось від чого. Вся пристань Кафи загачена кораблями, галерами, і всякими суднами. Всяких красок фантастичних значків поверх щоглів теліпалися в повітрі, мов які птиці або змії. На кождім кроці найріжнородніші облича, дивовижні убори; довкола гуде незнайома мова, а в тім — бразкають ланцухи. На чим вони? Чи на кому?

Поглянули козаки — і побачили величезну чорну та наворотну турецьку галеру. На ній коло кожного весла, сковані по два сиділи галерники і гребли тяжко, бо галера тягла за собою кілька суден, павантажених товарами. Поглянувшись на тих галерників, козаки пізнали їх і затремтіли від жалю: се були бідні невільники Українці, між ними трохи Ляхів і Москалів, але Українців найбільше.

Се були не люди, а якісь страшні привиди, оброслі волосем, майже голі, а ремені та велізо в кости ім повіздали ся. Поміж ними ходили наглядачі Турки і коли бачили, що який будь з невільників від голоду чи безсонці не ірию бе беслом — били нещасного по плечах, по спині, по голові або крученим ремінем або прутами червоної таволги (червона лоза). А невільник не смів навіть відповісти на це, лише вивів всім ті-

лом та кидав в небеса погляд, повний німого докору.

— Мати Божа!.. — тихо востогнав старий Небаба, дивлючись на те все, а по щоках Олексія Поповича текли слізи. Лиш один Сагайдачний мов би й не помічав галери: суворий безмовний сидів він на каїку, непорушно дивлючись кудись з під густих брів.

Нарешті, штовхаючися помежи човнами, каїк пристав до берега. Ще дорогою козаки порішили, що Небаба лишиться при каїку та удасть ніби спіть, і щоб до него не лізли Татари. А Сагайдачний з Олексієм Поповичем, который уже був в сій сім'ї Кафі в неволі і знав її добре, підуть у місто на розвідки. Так вони й зробили.

IX.

Пройшовши разом з усікими пішими Татарами, Турками, Вірменами, Греками під браму, наші козаки дісталися до самого міста. Тут стояв надзвичайний гамір, крики; вулиці й площа заповнені були народом, ляскала й брящала всяка зброя зелізо, сталь, мідь, срібло й золото скрипіли гарби, іржали коні, ревіли ости вигукували погони, водоноси і всякі крамарі, ляскали батоги, дико кричали дервиші (музульманські жебраки), коло котрих товкли ся купами правовірні. На кождім кроці на переміну попадалися з

золотом бруд, оксамит і голе тіло, нахабні обличча начальників і пугливі забіті лиці рабів та невільників. Червоні, мов кріваві, фези (турецькі шапки) на темних обличчах, позолочені та убрани від сякими дармовисами куртки, білі й зелені чалми (намітки довкола голови) над сідими та червоними бородами, яркі халати, позолочені сапянові чоботи і обтіпані московські лапті (обуве плетене з ліка), зброя на золотих ланцюшках у пашів — і кайдани зелізні на ногах; коні прибрані в дорогі оксамити — і якім не прикриті, порубцювані нагаями людські спини. І все тут таке вороже, зло, немиле.

Се — невільничий ринок. Наші козаки попали якраз на невільничий ринок. Вся площа, обсаджена з усіх чотирох боків то польми і темними кипарисами залита горячим сівітлом сонця, робила надзвичайне, незабутнє враження. Ішов торг. По купці розглядали невільників та невільниць, а продавці вихватювали свій товар. Гомін, крики, съміх, дикі звуки тарської музики — і серед того всеого тихий жіночий плач і голос... голос дірника. Де се?

По середині площи, коло головного вогнограя сидів старий чоловік і тримав на колінах глиняну мисочку, в котрій лежав недобіглий осірок та шматок черствого хліба. Се був сліпець. Добокола

неготово стояли сковані по два, по три невільники.

— А скільки-ж ви тут у неволі, старче Божий? — спітав один з них.

— Був тридцять літ у неволі, а тепер уже тридцять без року «на волі» — відповів дід, гірко усміхаючись.

— А скільки-ж вам, дідуся, було літ як вас Татари забрали?

— На двайцятім році взяли.

— А ви тоді ще не були сліпі?

— Ні, видюхий був.

— А коли-ж ви очі згубили?

— Перед самою волею — знов усміхнувся дід.

— Як же се так дідуся?

— Та так. Тікав я раз з галери, а мене зловили та й закували ще в гірші кайдани. Тікав я вдруге — ще гірше. А як на трийцятім році утік у третє, то піймали мене й очі вибрали. З того часу й став я вільний: двайцять літ носив воду, а як став уже недужий та старий вигнали мене, як пса, на вулицю — і от уже десятий рік, як я старцю.

І дивлючись на єю живу руїну, невільники сумно хитали головами: кождому здавалося, що його жде така ж сама гірка доля.

— Заспівай нам невільницької, старче Божий.

(Далі буде)

випрацював законопроєкт, запевнюючи одноцільність організаційну кольонізації (у Сх. Галичині) і т. д. Решту землі треба розпарцелювати між місцеву людність і фільварчну службу. З 2 міліонового кредиту має бути приділеним кольоністам на протязі місяця кредит в готівці і будівляний матеріал. Кольоністи мають право користати з безоплатної допомоги держави і т. д.

Отже брешіть далі, п. п. Е. R. i João do Nort'i.

«»
Польський апетит. Якесь Софія Косак — Щуцка видала книжку п. т. „Пожежі“ спомини з Волиня, де читаємо таке побожне зітхання:

„Україно, чорноземна, невдячна „ойчизно“ укохана, земле безграниця, родюча і широка, красива а урожайна, лінива а сонна, тужлива а співуча, безвільна а сильна, над усім близька і дорога... Земле наймилійша, не дивлячися на гонення, земле рідна, не дивлячися трактати; земле польська і рідна, не дивлячися на пляни партій, земле наша — не дивлячися на чужоземні суди...“

І десь на світі є заведення для божевільних, а для польських варяток їх немає...

«»
Польська марка „росте“. Польська марка летить стрімголов в долину. За одного мільрейса, як пишуть часописи мож одержати 1535 маречок. Се вже докази які там гаряди.

Останні вісті.

Повстання у Сх. Галичині.

Ціле Поділля (Збаращина, Чортківщина, Тернопільщина і т. д. аж до Сокальщини і Станіславівщини) обхоплене українським повстанням. Військо польське і жандармерія, будь розбиті, будь втікли. Дідичі і польські кольоністи масово втікають на захід. Усі фільварки го-

ло дивитися. Перед самим будинком стації стояла одна лінія жандармерії — коло поїзду друга. Пе-

ред поїздом їхала льокомотива з одним возом, де було повно війська, навіть на льокомотиві сиділо кількох жовнірів. Усе військо в шоломах на се, щоб викликати в населенню страх перед війовничим настроєм польської армії. Мене самого цілий час стерегли, бо побачили в мене „Хлопську Правду“ (чи там „Зраду“) й пізнали в мені зараз небезпечного гайдамаку. Ся

шмат — себто „Хлопська Правда“ — видавана ренегатами, має ту добру сторону, що писана страшною мовою, якою наш селянин певно не зрозуміє. Я бачив того самого дня, як багато наших селянчекаючи на стації, питали за „Ділом“, Українським Голосом“, „Землею і Волею“, але ні один не купив „Хлопської Правди“. Що до Гуцулів, які нібито так сердечно витали п. Пілсудського, то справа мається так: Сі Гуцули — се ніхто інший, тільки перебрані коломийські Янтки, яких можна до всього ужити за гроши. Треба було тільки їм більше заплатити, а ті самі „Гуцули“ були обкідали п. президента яйцями...

Справдішні Гуцули привітали п. президента не з цвітами в руках, але з косами, ціпами і рушницями. Потім настрою який я бачив у Галичині, таке привітання неминуче. Стрийщина не могла прийти з привітом, бо того самого дня вночі на шляху Стрий — Ходорів перетято всі телеграфні й телефонні дроти. Шкода — Янтки не могли перебратися в одіж Бойків! Так виглядав „триумфальний переїзд“ президента польської держави „соціяліста“ Пілсудського через окуповану українську землю. — Очевидець.

„Діло“.

Сидір Твердохліб

Некроль.

І ти, мій давній товаришу поляг від кулі... Яка іронія! Цілу війну пересилів в запішку. Коли

Одже і ти перші молодечі сили службі цего народу жертвував! Яка сумна доля!

Ох, проклинай з могили Ляха, котрий твою душу забагнів: проклинай нікчемну расу, що тільки підлоту зуміє використати — так, як я — твій давній друг, товариш твоєї молодості, котому ти не заподіяв ніякого лиха, — проклинаю тебе і твою пам'ять і — плачу над твоєю сумною долею. І пишу сігрікі слова на науку свому синові, котрого ти нераз на твоїх руках носив.

ІІ. Карманський.

3 Бразилії.

Дня 12. с. м. збувся при значній участі прудентопільських Українців концерт, який устроїв співацький кружок української молоді з нагоди іменин Впр. о. Ігумена М. Шкірпана. Декламація і співи вийшли надсподівано гарно.

Дня 15. с. м. збувся іспит в школі федеральній в оселі Іваї. Заряд школи запросив також школу українську, щоб рівночасно обійти торжественно свято проголошення республіки бразилійської. Свято випало гарно. Співи, декламації так дітвори бразилійської, як і української передовсім вийшли без закиду. Торжество закінчено походом дітвори головною улицею. Дітвора вийшла серед гарного порядку, співаючи патріотичні пісні. В поході брали участь всі урядники.

Дня 2. грудня збудеться іспит шкільний в українській школі С.С. Служебниць в Прудентополі.

В конгресі в Ріо поставлено внесок, щоби жінщини від 21 року мали право голосування. Условина головна, щоб кожда ся виборчина уміла читати і писати.

Вісти з „Укр. Союза“

Безпосередно після зборів Гол. Ради У. Союза в Мафрі (20/10) від'їхав п. Карманський до Ірасеми, де дня 22/10 мав в салі Народного Дому реферат про сучасне положення нашої справи, а дня 29 X. відбулися там же збори в справі засновання філії У. Союза, при співучасті Впр. о. ігум. М. Шкірпана, о. Бжуховського і о. Криницького.

Реферував п. Карманський і присутні згодилися приступити істнуючим Тов. „Просвіта“ до У. Союза як його філія, не переводячи ніяких змін, підносячи тільки місячну членську вкладку після постанов статута У. Союза.

Вечером відбулася забава з танцями і при сій нагоді присутні, молодь і старші, за почином п. Гуньки, зложили 284\$000 „на фонд негайної допомоги краєви“.

3 Аргентини.

Дня 8. жовтня відбулися збори в справі позички Нац. Оборони в Апостолес. Збори заповідалися дуже гарно, з усіх сторін збиралися поселенці до Апостолес, бо дотеперішні збори викликали загальне зацікавлення, а з другого боку провокаційне поведіння т. зв. Поляків давало Українцям привід до тимрішучішого заманіфестовання своїх патріотичних почувань. На жаль уливний дощ, получений з вітром і холодом, станув знову на перепоні і до церкви, а відтак на збори зійшлися тільки найближі сусіди, невеличкий гурток, яких 50 осіб.

Збори отворив о. Сенишин, представляючи вагу хвилі і потребу негайної допомоги краєви, а після вибору комітету для позички, а рівночасно й президії (п. І. Гудима, голова; п. І. Варениця, секретар; п. М. Крамар, скарбник) — виголосив п. Карманський реферат на тему єдності всіх Українців, потреби організації на взір бразилійської, та при цьому реферат, що

Ціле Поділля (Збаращина, Чортківщина, Тернопільщина і т. д. аж до Сокальщини і Станіславівщини) обхоплене українським повстанням. Військо польське і жандармерія, будь розбиті, будь втікли. Дідичі і польські кольоністи масово втікають на захід. Усі фільварки горять. З Krakova і Любліна тягне польська кавалерія і артилерія. Уся наша інтелігенція з Львова і усіх міст, світська і в часті духовна опинилася в тюрях. Не пощастили і кількох Сестер Василіянок. Поїзди, що їдуть на захід переповнені арештованими.

З огляду на повстання майже увесь залізничний рух на схід від Львова перепинений.

Отседоносять телеграми зі Львова під датою 21. жовтня. Що до тепер сталося — годі передбачити. Польська пресова агентура в «Estade S. Paulo» бреше, що вісти про неспокої у Сх. Галичині не правдиві. Польські львівські газети пишуть те, що сказано вище. У Поляків усе дві правди: одна для себе дома, друга для чужих за границею.

Переїзд Пілсудського через „Східну Малопольську“.

Одержано до поміщення отсю допись: Польські газети писали не давно, що «ruski lud» витав начальника держави під час його переїзду до Румунії. Найбільше величаво випали нібито привітання Гуцулів у Коломії. Я мав нещастє переїздити якраз того самого дня Східну Галичину і був свідком того горячого привітання. Три дні, себто весь час, призначений на переїзд у Румунію і на поворот, цілу лінію від Перемишля до румунської границі обсаджено військом і то так густо, що, здається, під час поїздки російського царя се не так строго переводилося. Що пів км. стояв жандарм; на всіх стаціях роїлося від війська. В Ходорові, де я довше мусів чекати, вже на 2 години до приїзду поїзду всіх подорожників позаганяли до ждалі, навіть крізь вікно не можна бу-

Сидір Твердохліб

Некрольог.

І ти, мій давній товаришу поляг від кулі... Яка іронія! Цілу війну пересидів в запічку. Коли лилася кров нашого народу в бою з Ляхом, ти теж благоденствував; навіть при роботі тебе не було. І тепер ти поляг головою як лицар — сумної слави. Від української кулі — як Ефіяльт, як щирий оборонець ляцького насильства над твоїм братом.

Яка нікчемна смерть! яке соромне місце назначить тобі історія на вічний спочинок!

Жалувати тебе? Пролити слозу на твою домовину?

Hi! не в силі.

Ми обидва були молодими; ми обидва для рідної культури працювали; не одну годину на мріях перевели.

Ти навіть мої вірші на польську мову переводив. І кривди від тебе не зазнав я ніколи.

Чого-ж ми розійшлися? чого наші дороги розібралися, щоб не зійтися навіть у вічності?

Пригадуеш собі, як ти вперше переконував мене, що нам треба писати по польськи? Це була перша прірва. Ти справді став служити польським читачам? І ми почали говорити на ріжних, незрозумілих мовах. І розійшлися.

1917 р. ти служив в польськім Намісництві; мабуть добре тобі жилося. Випадково ми зустрілися. Та ти знов своє: Поляки хотять видати мої твори по польськи як доказ, що між нами ініми нема ріжниці. І я в лиху для тебе годину виповів: Коли так, то в українській державі не буде тобі місця. Спрайдай себе за хвилеву користь, та горе тобі буде!

І від тоді ми не стічалися більше. Прірва між нами була вже за велика, щоб її перебристи.

А за тим пішла повна зрада рідному народові. А врешті соромна смерть від кулі твого брата.

Яка соромна смерть!

І чи позволить твій народ, щоб твої кости в його землі спочивали?

В конгресі в Ріо поставлено внесок, щоби жінки від 21 року мали право голосування. Условина головна, щоб кожда ся виборчина уміла читати і писати. Ось варта буде тепер поглядіти на вибори, коли се право увіде в уживанні.

ОТЕЦЬ — ПОЛКОВНИК — ДИПЛОМАТ — БАНКІР.

Свого часу писали ми, що Бразилію має участи в новий посол (якого уряду?), полковник Бодник і остерігали перед небажаним гостем. Врешті цей достойник явився — та не полковником і дипломатом, а «священиком»: представником міліонової американської фірми з метою заснування величезної торговельної кооперативи. Наші підприєтчіві куритибчане так і підскочили з радості і забуваючи про існування «Укр. Союза», до котрого і вони повинні зачисляти себе, і все, що роблять, робити в порозумінні з Директорією Союза, давай скликати збори, творити міліонову кооперативу, мовляв: перехитримо усю громаду, станемо панами. І нікому не впало до голови спітатись: як це так, добрі? Ви привезли міліони, а не маєте на поїздку до С. Павля? Зложилися. І що-ж показалося? Виявилося, що недостача громадської дисципліни і хитрування патріотів ще раз перейшли добру школу. П. Бодник ні полковник, ні дипломат, ні священик, ні представник американських міліонерів — а звичайні сеньєрський обманець, що приїхав спекулювати на нашій незорганізованості.

І добре сталося, що п. Бодник приїхав. Може він в останнє переконає наших фільозофів, які думають «назадним розумом», що єдина наша будуччина в організації. Без неї ми вічно будемо предметом насміхів всяких Бодників і будемо чікати в потилицю, як Українці в Канаді, котрих цей панок також надув добре.

рівночасно й президи (п. І. Гудима, голова; п. І. Варениця, секретар; п. М. Крамар, скарбник) — виголосив п. Карманський реферат на тему єдності всіх Українців, потреби організації на взір бразилійської і пр., при чому реферат не пощадав «Поляків», які кинули рідне гніздо і пішли в найми до латинських «ойчулькуф». Далі говорив п. Крамар і вимовними словами загрівав до несення допомоги рідному краєви. І не дивлячися на малу кількість присутніх, все-ж таки з Апостолес міста прийшло на позичку поверш 400 пезів так, що загальна сума зложених грошей з трьох осель перейшла суму тисячі пезів. Цей успіх треба завдячувати в першій мірі о. Сенишенови, котрий, не дивлячися на свою недугу, працював для справи і в церкві і поза нею, п. Крамареви, котрий не поминув ні одних зборів і рівноож працював для рідної справи з посвятою, даючи рівночасно сам гарний приклад жертвовування, п. Задорожному, Гудимі і Варениці, а врешті «Полякам», котрі своїм провокаційним поведіннем викликали реакцію Українців. І є надія, що комітет, який лишився на місці, ще й далі призирає поважнішу суму, бо дощ перешкодив не одному виконити свій обов'язок патріотизму.

Останні дні побуту п. Карманського були заповнені приняттями — 7. жовтня у п. Варениці, 8. у п. Крамара, 9. у о. пароха. Всі ті приняття мали сердечний характер, при чому последнє в домі о. Сенишина, в якому взяло участь десять осіб, перемінилося у справжнє національне свято з патріотичними промовами і тоастами. Останнього дня сфотографувалися всі гості о. пароха, а пізним вечером ті самі відпровадили гостя на стацію в Апостолес, пращаючи його в останнє.

Без сумніву ся коротка гостина п. Карманського між нашими земляками в Missiонес не промине без наслідків для цілої громади і причиниться хоч в часті до більшої активності цеї громади, тимпаче, що доброї волі у деяких одиниць не можна заперечити.

На позичку Нац. Оборони зложили, або жертвували:

(Суми нижі 10\$000 вважається жертвами)

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Микола Бродюк 50\$000

САН ПАВЛЬО

Іван Колодій 500\$000

По 200\$000: Стефан Кадайський, Дмитро Іванків (Вілля Амеріканка)

АНТОНІО РЕБОУСАС.

Кость Одрецький 100\$00

Фірма Одрецький Козакевич (Іраті м.) 100\$000

ПРУДЕНТОПІЛЬ

Полк. Іван Лех 400\$000 — Впр. ОО. Василіяне 200\$000.

По 100\$: Вас. Войтович, Стефан Красовський, Мих. Саламаха, М. Гарбачевський.

По 50\$000: Теодор Малецький, Павло Музика, Ів. Шаран, Вас. Шулик, Павло Гладкий, Йос. Лужецький, Теодор Кулинець, Андр. Любачевський, Іван Онисько, Петро Комніцький, Онуфр. Лапчак, Олекса Лупинська, Пилип Гевчук, Григор. Матвійко, Ів. Любина, Дмитро Ярема, Стеф. Прус, Теодор Савечка, Дмитро Максимів, Мик. Андрушів, Марцін Ціхоцький, Блажко Ціхоцький, Марія і Софія Ділай, Прокоп Мудрій, Павло Малко, Леонко Данилів, Онуфр. Ляхович, Микола Кравчук, Никита Кузів, Вас. Прус, Никола Бойко, Іван Багрій, Гриць Сидор, Трохим Ганиш, Вас. Угрин, Катерина Лопатюк, Іван Сабатович, Вас. Грицишин, Антін Шквира, Андр. Дзьоба, Іван Закалюк, Стеф. Морський, Демко Шаран, Микола Грицак, Мих. Мельник, Іван Брикайло, Дмитро Ленків, Панько Малко, Павло Швець, Іван Бойко, (з М. Маллєт), Григорій Таращук, Олекса Чуправський, Яким Герус, Мих. Грицик, Вас. Лопатюк

Ілько Баран 45\$

Павло Петрів, 40\$

По 30\$000: Н. Камінський (з Espírito Santo, Яцко Музика, Михайло Галашин, Вас. Мисько, Григор. Липка, Дмитро Романюк (з Томаскелльо).

По 20\$000: Меланія Хомишин, Н. Н. (І. Ш.) Іван Любіна, Григор. Гладкий, Семен Олацький, Вас. Михальчишин, Семен Кокоруза, Адам Млот, Йосаф. Кучмій, Гриць Сидор, Микола Назаренський, Марія Савицька, Меланія Савицька, Ол. Слободзян, Гн. Ящух, Н. Н., Андр. Шмулик, Прокоп Конрадів, Роман Любачевський, Вас. Бойко, Ол. Мартинець, Павло Пашук, Вас. Лисий, Антін Боднар, Вас. Здебський, Ів. Олухович, Павло

По 20\$000: Петро Білик, Микола Родина, Марія Довгань, Йос. Лисий 10\$000
Разом 6.100\$000

ІРАСЕМА I. ОКОЛИЦЯ:

По 500\$000: Задорожний Михайло, Пропонк Еветахай (з Люцені)

Гунька Іван 200\$000
О. О. Василійне з Ірасеми 150\$000
Матвійчук Іван 180\$000

По 120\$: Пугач Кость, Кульчицький Гр.
По 110\$000: Прийма Гриць, Прийма Михайло, Шулька Гриць

По 100\$000: Мушинський Микола, Мирош Федір, Балін Олекса, Цимбалістий Іван, Білецький Гриць, Толочинський Стак, Шпирка Мих., Кушнір Гриць, Бобко Мих., Майданчин Марко, Гевко Гриць, Гевко Василь, Юркевич Федір, Орач Максим, Костолович Мих., Адамік Гнат, Товар. «Просвіта» в Ірасемі,

Новак Теодор 80\$000
Мирецький Мих. 70\$000

По 60\$000: Гунька Стак, Карак Катерина, Цимбалістий Йосиф

По 50\$000: Шулька Василь, Косар Андрій, Балін Гриць, Котинський Федір, Цимбалістий Микола, Дмитрів Іван, Мушинський Данило, Прийма Анна, Мирецький Дмитрі, Ковалський Іван Мирецький Іван, Босий Гриць, Дацишин Луць, Кузьма Петро, Мирош Андрій, Мушинський Антін, Денис Йосиф, Чайковський Іван, Коваль Іван, Цап Яким, Шпирка Стефан Гадада Ілько, Баранік Дмитро, Панчиняк Стефан, Балін Антін, Ганчук Стефан, Талавчук Олекса, Бобко Йосафат, Шпак Роман, Костевич Петро, Попадюк Олекса, Мартинишин Павло, Теодорович Мих., Костецький Василь, Смага Петро, Гунька Мих., Цап Стефан, Дитюк Іван, Дитюк Тимко, Сидорак Павло, Максимович Мих., Леськів Стефан, Яськів Панько, Баліс Дмитро, Теодорович Тимко, Парасин Микола, Лозовий Гринько, Гучок Василь, Комущина Петро, Прокопіївна Стефанія, (з Люцені)

По 40\$000: Гаврилок Микола, Орендарчук Павло,

По 30\$000: Політило Стефан, Ковалчук Іван, Босий Данило, Гунька Олекса, Білецький Пилип, Кузьма Мих., Мирецький Микола,

По 25\$000: Венгриновський Петро, Старосевич Олена, Голодник Пелагія, Матвійко Луць, Ключка Григор., Красота Іван, Прішляковський Юрко, Орач Микола, Зварич, Іван,

По 20\$000: Рудий Петро, Політило Максим, Бака Федір, Балін Гаврило, Лінтовський Андрій, Мирош Василь, Панчиняк Мих., Васильковський Іван, Бесє Мих., Новосядлий Іван, Ключка Мих., Карпин Іван, Карпин Пилип, Гаврилок Стефан, Ломінський Іван, Кушнір Мих., Майданчин Василь, Карабійко Пилип

Білецький, Андрій Білецький, Теодор Лемик, Навло Косаревич 5\$000
Разом: 165\$000. (Продовження слідує).

ЗАМІТКА: Неможна подати звіту з оселі: Іраті, Вера Іварапі, Ропо Ройз, Круз Машадо, Куритиби, Антоніо Олінто, Сантос Аандrade — тому, що Комітет не отримав талонів з посвідками. Ніяких вістей нема з Марцеліни.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖІ

До спродажі 20 алькірів доброї урожайної землі, на якій є подостатком здорової води, два пайори. Земля при трактовій дорозі на лінії «Шапада» 8 кл. від містечка Іваї. Ціна приступна.

Інтересовані зволять ласкатво зголоситись до властителя: Basílio Dvorianyn, Ivahy Ragala 47—50.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВІЧ

ІРАТИ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари нашого склепу, який є завсігди заохочений в ріжнородні фазенди, Secos e Molhados, залізя, начине кухонне і прочі знарядя рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукти колоніяльні.

Випродаж гуртовна і детайлічна.

Для пп. Каросників кукурудзи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVICH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома пп. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІЮ

купує насінє лену і конопель, як також прядиво льняне і конопельне. Одно кільо насіння з лену платить по 400 рейсів; насінє конопель по 500 рейсів. Прядиво чисте 1 кільо 1\$300 і більше.

Пишіть:

Theodor Schneider
Portão Paraná

Або через посередництво Григорія Тадри — Портон.

СКЛЕП НИКИТИ ДОНЯКА

в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив ще в р. 1908 у великій мурованій домі враз з притулом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугу, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші п'ядрута хліборобські.

В разі потреби винаймається власна фіра до Прудентополя і колонії Іраті.

Одинока українська фабрика цукорків ІВАНА КУТНОГО

дор. Микола Гавриловський, Васильковський Іван, Меланія Саєвич, Ол. Слободзян, Гн. Яцюх, Н. Н., Андр. Шмулик, Прокіп Конрадів, Роман Любачевський, Вас. Бойко, Ол. Мартинець, Павло Пшик, Вас. Лисий, Антін Боднар, Вас. Здебський, Ів. Олушкевич, Павло Зубик, Андр. Шмулик, Йос. Іванчук, Карло Антонюк, Гр. Бедрицький, Мих. Цибульський, Микола Кінаш, Стеф. Бойко (з Марешаль Маллет).

Андрій Романюк (з Томаскоельо) 15\$000
Михайло Біда 12\$000

По 10\$000: Іван Пришляк, Теодор Бойко, Онуф. Курило, Петро Будник, Мих. Кіщула, Петро Бутинець, Мих. Войцік, Юстин Олещук, Семко Стаків Стеф. Ядвіжак, Андрій Лабяк, Олекса Вересюк, Вас. Войцік, Ів. Онисько, Петро Борковський, Марія Грицишин, Олекса Горин, Вас. Лупипса, Тедор Табачук, Ілько Звір, Захар. Баран, Вас. Хмільовський, Петро Кокодиняк, Каспро Гординський, Павло Безушко, Луць Нижник, Марко Пашко, Павло Брикайло, Ів. Куліцький, Нікита Гузик, Андр. Василик, Ант. Кельнер, Василь Верета, Микита Басистий, Кароль Міхаловський, Стефан Любачевський, Дмитро Лупипса, Василь Угрин, Олекса Діткун, Онуфрій Пришляк, Микола Кравчук, Федір Уляник, Макс. Дзьоба, Петро Худоба, Стеф. Худоба, Юрко Пастушенко, Андр. Худоба, Микола Діткун, Роман Сенюк, Петро Казноха, Гр. Каміньський, Володим. Коцовський, Микола Мельник, Іван Кузшин, Микола Бобрівець, Петро Сосніцький, Тома Попів, Ів. Майчук, Микола Синякевич, Онуфр. Сухожак, Теодор Гаванський, Стеф. Савка, Мих. Кушла, Ів. Стаків, Стеф. Смага, Федір Кравчук, Ів. Кедик, Мих. Заяць, Микита Дутчак, Андр. Гоцайлук, Петро Филима, Федір Кричківський, Теод. Ратушний, Вас. Нижник, Вас. Холод, Н. Н., Олекса Літинський, Федір Залуцький, Ант. Бородяк, Ів. Михалишин, Ів. Романишин, Петро Мельницький, Вас. Хомин, Войтко Навроцький, Петро Мазурик, Гр. Кирилів, Йос. Пашко, Стак Двулятка, Павло Кушла, Дм. Сидорко, Микола Богачук, Андр. Польняк, Теодор Малецький, Ол. Вересюк, Ів. Жук, Мих. Кордяка, Мих. Ваврів, Ів. Нижник, Олена Басіста, Антін Ковзун, Вас. Музика, Никиф. Музика, Гнат Яцюх, Ром. Шаварин, Вас. Пальчук, Прокіп Кекіс, Дм. Іванчук, Лука Яцюх, Мих. Костецький, Мих. Тарновський, Григ. Діткун, Іа. Михалишин, Ант. Роган, Олекса Михалишин, Мих. Мариняк, Стеф. Михальчук, Павло Папіж, Тимко Дильовський, Стефан Шевчук, Ол. Шимків, Федір Кvasnij, Андр. Михальчишин, Мих. Лисий, Семко Барап, Кружок дівчат з Едвардо Шавес, Яким Сиротюк, Іван Наумець, Гр. Гладкий.

По 5\$000: Сем. Проць, Гриць Гудима, Петро Мотика, Іван Цікавець, Вас. Холод, Тома Попів, Григор. Ганиш, Дм. Заборський, Мих. Кіх, Йос. Леськів, Стак Пелск, Іван Прокурник, Стеф. Цікавець, Вас. Гриців, Анастазія Карій (з Томаскоельо)

По 3\$000: Іларій Шафранський, Юрко Багрин,

Басильковський Іван, Карпин Іван, Карпин Пилип, Гаврилюк Стефан, Ломінський Іван, Кушнір Мих., Майданчин Василь, Калабайда Настя, Рижий Микола, Савицький Іван, Савицький Олекса, Задорожний Іван, Бусько Дмитро, Гаврилюк Мих., Ткач Андрій, Кручевич Максим, Турко Петро, Ноїлінарський Петро, Білецький Павло, Чайковський Мих., Орач Микола, Матвійчук Гнат, Ференс Петро, Ференс Стеф., Чупіль Прокіп, Новак Олекса, Гуменюк Іван, Ноак Демко, Рібій Дмитро, Матеровський Василь, Ковалчук Олекса, Процик Яцко, Гонтарик Стефан, Лозовий Федір, Романів Іван, Марушка Марія, Роман Мартинишин,

По 15\$000: Палівода Ілько, Балля Йосиф, Маліновський Гриць, Цап Мих., Бай Дмитро, Шута Петро

По 12\$000 Кульчицький Матвій, Кирич Петро,

По 10\$000 Дмитрів Мих., Дмитрів Луць, Бобко Іван, Орач Гринько, Юркевич Микола, Кубішин Мих., Кубішин Микола, Мирецька Пелятія, Матеровський Павло, Рибій Катерина, Бобко Семен, Гнат Анна, Матеровський Дмитро, Бобко Павло, Дубина Стіфан, Кузьма Іван, Палівода Василь, Кирич Іван, Ткач Максим, Яськів Мих., Угляр Тит, Цап Василь, Кирич Мих., Мокнач Василь, Білецький Микола, Шперун Гриць, Ганчук Федір, Козій Войтек, Ястромбек Войтек, Тана Боднар, Пучапський Матвій, Ляхович Теодор, Ляхович Павло, Козій Мих., Гевко Мих., Білобрам Іван, Костів Іван, Хомишин Яцко, Закалюжний Олекса, Олійник Антін, Гуменюк Павло, Юркевич Микита, Савицький Йосиф, Романів Іван, Кутинський Мих., Романів Олекса, Бака Іван, Маліновський Василь, Савицький Омелян, Білецький Іван, Цимбалєстий Мих., Лінича Павло, Лінічя Максим, Андрушішин Марія, Савицький Онофрій, Білецький Петро, Даюбанський Микола, Труш Микола, Труш Дмитро, Орандарчук Іван, Кузьма Микола, Ковалський Федір, Середницька Марія, Максимович Іван, Смага Максим, Теодорович Микола, Гунька Мих., Цап Марія, Панчиняк Іван, Гевко Йосиф, Лобор Гриць, Матвійчук Яким, Матвійко Іван, Деметрів Евстахій, Новак Йосиф, Ганчук Олекса, Босий Петро, Бай Микола, Гільків Антін, Дикий Іван, Чуйко Герасим, Креденс Гринько, Баліс Федір (хлопець), Кирич Дмитро (хлопець), Тремба Андрій, Бай Петро, Кулинець Олена, Бай Олекса, Парасин Стефан, Козак Гриць, Мазай Мих., Кручевич Семен, Паньків Олекса, Балля Марія, Дума Іван, (з Мафрай),

Разом: 9.139\$000 (з того 10\$000 висортованіх) отже сума: 9.129\$000. Кромі того зложила ся кольонія на «фонд негайній допомоги країні» суму 284\$000.

ІРАСЕМА-МОЕМА

По 20\$000: Гр. Задиско, Тимко Повалюк, По 10\$000: Семен Мельник, Луць Корчак, Мих. Дутків, Микола Зінь, Іван Орібка, Мих. Корчак, Іван Куніцкий, Нікита Скринець, Іван Андрушішин, Дмитро

ІДАПІДА КУРІТИБІ

CURITYBA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє ріжнородні цукорки ріжного смаку і зовнішньої форми.

Досі у Парагвай не було української фабрики цукорів а коли она існує від двох місяців спішіть з замовленнями. По цукорки підуть і голосітіся до ІВАНА КУТНОГО в Куритібі.

Cirurgião — Dentista

BELMIRO DE OLIVEIRA

Prudertopolis

Paraná

Цей дентист — хірург, який перебуває лише через короткий час у Прудентополі, рвє зуби без болю, виконує всякі роботи дентистичні, як: чищення зубів, пломбування, вставлювання штучних і т. д. а все по цінках уміркованих.

Години офісові: 8—11 з рані; 2—5 по півдні.

ФАБРИКА КАВИ

S. JOÃO

Antonio Candido Cavalim

Iraty — C. № 21 — Paraná

Панове купці! Коли хочете набути добре і смачної кави, чистої і без домішок зайдіть до нас, а не пожалувате. Кождий любить добру каву, проте і радо будуть купувати її у вас.

CASA „DNISTER“

НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІОВ ДА ВІКТОРІЯ,
ІВАНА КУЧМИ

Маємо на складі ріжнородні товари, як: фазенда, армаріньо — начине, кухонне, напитки краєві і заграницні, залізо і всякі продукти споживчі.

Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завсігди лиш своїх!

CASA DO DNISTER

de João Kuchma

Rua Visconde e Nacar — União da Victoria — Paraná

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР

CURITYBA

Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні. Посторонніх слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічить лучами «Roentgena». Постідає власну лікараторію до оглядів хемічних і мікроскопових, та всяких інших оглядів крові в слабостях внутренніх. Порада устно і лісовно. — Мож розмовитись по українськи.